

14.01.82

Hugmyndafræðilegur grundvöllur kvennaframboðs

Hvað sameinar konur?

Hlutverk kvenna hefur frá fyrstu tíð verið að vernda líf og viðhalda því. Konur ganga með börnin, fæða þau og ala upp. Vinnustaður þeirra hefur verið á heimilinu eða í námunda við það, og þar hafa konur þróað sínar sérstöku aðferðir við matargerð, fatasæm, ljósmóðurstörf, uppelda barna og kennslu, þvotta og önnur þrif, hjúkrun og umönnun sjúkra og aldraðra. Þrátt fyrir ólík líf skjör kvenna er þetta sameiginlegur reynsluheimur þeirra, arfur þeirra frá kynslóð til kynslóðar, það sem hefur mótað heimsmynd þeirra, sjálfsmynd og menningu.

Að hluta til hafa þessi hefðbundnu störf kvenna færst frá heimilinu út í samfélagið, en samt sem áður hvílir uppfylling daglegra þarfa enn á herðum kvenna og bætist ofan á vinnu þeirra utan heimilis. Við þessar aðstæður lifa konur við sífellda sektarkennd. Vinnuálag þeirra er margfalt, þær eru á stöðugum hlaupum milli vinnustaðar, verslunar barnagæslu og heimilis. Án þeirra starfa sem konur vinna á heimilinu getur ekkert þjóðfélag verið til, en þrátt fyrir það eru þessi störf ekki metin sem vinnuframlag til samfélagsins heldur sem einkamál hverrar og einnar konu.

Vegna hinnar hefðbundnu verkaskiptingar kvenna og karla er verðmætamat þeirra ólíkt. Samfélagsþróunin hefur mótast af verðmætamati karla, og reynslu kvenna gætir næsta lítið við stjórnun heimsins. Nú er svo komið, að náttúra og lífríki jarðar eru í hættu, og tæknivæðingin og sú mengun sem af henni leiðir verður æ meiri og tillitslausari við frumþarfir mannsins. Í þessum heimi virðist oft ekki rúm fyrir mannleg samskipti, tilfinningar, náttúruskynjun og sköpun, og í dag er mannkyninu ógnað af vígbúnaðarkapphlaupi sem stefnir í geryðingu. Þessari þróun verður að snúa við, um það hljóta konur að sameinast.

Hvers vegna kvennaframboð?

Það sem einkennir reynsluheim kvenna er að hann er svo til ósýnilegur, og að hann er lítils metinn. Valda- og áhrifaleysi kvenna blasir alls staðar við í íslensku þjóðfélagi. Á alþingi

sitja aðeins 3 konur á móti 57 körlum, og engin þeirra er kjördama-
kjörin. Í ríkisstjórninni er engin kona. Í sveitarstjórnnum er 71
kona á móti 1076 körlum. Í 15 manna miðstjórn Alþýðusambands Íslands
eru aðeins 2 konur, og í stjórn Vinnuveitendasambands Íslands er
engin kona. Þetta er staðreynd, þrátt fyrir það að konur eru
helmingur þjóðarinnar og meirihluti félaga í verkalyðshreyfingunni.
Sama gildir um aðrar stofnanir þjóðfélagsins. Í áhrifamestu og
mest launuðu stöðunum eru karlar. Konur vinna ólaunuð störf á
heimilinu og láglaunastörfin á vinnumarkaðinum. Nýlegar skýrslur
sýna, að árið 1979 náðu aðeins 3% giftra kvenna meðaltekjum, en
yfir 60% kvæntra karla náðu því marki. Af þessum tölum má sjá,
að konur eru svo til valdalausar, þegar þau mál eru ráðin sem varða
samfélagið allt.

Allir stjórnmalaflokkar á Íslandi eru byggðir upp og þeim
stjórnað af fámennum hópi karla. Það eru karlar sem setja leik-
reglurnar. Enginn þessara flokka tekur sérstaklega mið af reynslu-
heimi kvenna, og konur fá ekki að koma þar nær en körlum hentar.
Málefni sem konur láta sig miklu varða eru að vísu stundum á
stefnuskrá flokkanna, en þau sitja gjarnan á hakanum þegar að
framkvæmdum kemur. Eins og málum er nú háttað virðist það full-
reynt að konur geti aukið vald sitt og athafnasvið í íslenskum
stjórnmalum með því að fara hina hefðbundnu leið flokkakerfisins.

Þrátt fyrir aukin lagaleg réttindi og meiri menntun kvenna
á þessari öld, hafa áhrif þeirra og völd í þjóðfélaginu ekki
aukist til neinna muna. Ástæðurnar fyrir því eru margar og
flóknar, og kann ein þeirra að vera sú, að konur hafi sett sig
við ríkjandi verðmætamat. Í stað þess að miða við hlutverk og
stöðu karla eru konur nú farnar að gera sér grein fyrir hinu
jákvæða í lífi sínu og reynslu, einhverju sem þarf að varðveita
og þróa áfram, ekki bara þeirra sjálfra vegna heldur vegna sam-
félagsins alls. Markmið kvennaframboðsins er að ónotaður visku-
forði kvenna verði nýttur, að hinn sérstaki reynsluheimur þeirra
verði gerður sýnilegur og metinn til jafns við viðhorf karla sem
stefnumótandi afl í þjóðfélaginu. Þá fyrst geta konur og karlar
unnið saman, að karlar viðurkenni og tileinki sér þennan reynslu-
heim, á sama hátt og konur tileinki sér það besta og lífvænlegasta
af viðhorfum karla.

14. janúar 1982.